Pere Reig y Fiol

HOME A L'AYGUA

COMEDIA EN UN ACTE

ESCRITA EN PROSA

Estrenada ab brillant éxit en lo Teatro Catalá (Romea)
la nit del 21 de Maig de 1895

Preu DOS rals

BARCELONA
Biblioteca de «Lo Teatro Regional»
Carrer de las Cabras, 13, 2.on
1895

HOME Á L' AYGUA

PERE REIG Y FIOL

HOME A L' AYGUA

COMEDIA EN UN ACTE

ESCRITA EN PROSA

Estrenada ab brillant éxit en lo TEATRO CATALÁ (Romea)
la nit del 21 de Maig de 1895

BARCELONA
BIBLIOTECA DE «LO TEATRO REGIONAL»
CARRER DE LAS CABRAS, 13, 2.on
1895

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

Lo baster de Santa Pau, drama en tres actes.

La serp de la gelosía, drama en tres actes.

L' abim, drama en tres actes.

Joch per taula, juguet en un acte.

Ella y ell en lo Parch, diálech.

Qui oli remena..., sainete en un acte.

Home á l' aygua, comedia en un acte.

Al inteligent y distingit

primer actor y director

DON HERMENEGILDO GOULA

Si 'l modest trevall contingut en aquesta obreta pot servir de petita mostra d' agrahiment, espero que com á penyora l' acepti, ja que no sab com demostrarli lo molt obligat que á vosté queda per l' éxit obtingut, son afectíssim amich

Pere Reig

REPARTIMENT

Personatjes		Actors
MATILDE,	22 anys.	D.ª Adela Clemente
ALFREDO,	28 »	D. Hermenegildo Goula
PACO,	30 »	» Llorens Capdevila
FRANCISCO,	24 »	» Joaquím Pinós

Época actual

Lloch de l' acció: Barcelona

Dreta ó esquerra, la dels actors

Tipografía La Académica, Ronda de la Universitat, 6; Barcelona

ACTE ÚNICH

Sala de confiansa de una casa principal, una porta á cada costat lateral y altre al fons, al centre una taula y mobiliari adecuat á la importancia de la decoració.

ESCENA I

MATILDE

Qu' es estrany qu' en Francisquet tardi tant. A no ser que aquella plaga l' hagués fet esperar. ¡Ja será ben divertit lo qu' hem convingut! Rich no més de pensarhi. (*S' aixeca de la cadira que seya prop de la taula y dirigint l' accionat cap á la porta dreta, diu:*) Ja veurém, senyoret, si al últim 't domestico. Jo hagués cregut á la mamá; sempre m' ho deya. — Mira Matilde que fas, l' Alfredo es un tarambana, un calavera, no hi serás felís. Pero cá, ni me l' escoltaba, y are ho pago. Bah, bah! 'L mal ja no te remey, probarém y surti 'l sol per hont vulgui. A veure: (*Va cap á una cadira de la dreta en que hi haurán varias pessas de vestir, segons anomenará.*) L' americana, ben posada. (*Colocant be las que anirá dihent.*) L' armilla... á veurer que hi porta. (*Treu lo monedero y conta.*) Dugas, quatre, sis, deu, tretze... bon punt. Ahir n' hi duya disset, n' hi faltan quatre... be vaja, res. La corbata, 'l coll, punys y sobre de tot 'ls elástichs, l' única cosa que no m' agrada tení, un home ab elástichs.

ESCENA II

MATILDE *y* FRANCISCO

(*Aquest ve pe 'l fons, portant una capsa cuadrada, de cartró, gran, pero de poca altura, al devant del pit, altre igual á l' esquena lligadas per un cordill penjat de l' espatlla; en cada má una capsa, també una d' ellas per portarhi un sombrero de senyora y l' altre de las de posarhi vanos.*)

FRAN. Senyoreta: aquí li porto aixó.

MAT. Ja comensaba á passar cuydado.

FRAN. Oh! es que la senyoreta Clotilde...

MAT. Potser l' ha entretingut?

FRAN. Sí, senyora.

MAT. Bueno, déixiu darrera del biombo.

FRAN. Ja li dich que vaig guarnit.

MAT. Qué pesan molt?

FRAN. Oh, no! No es del pes de lo que 'm queixo.

MAT. Y donchs?

FRAN. Del envolúm, que no ho veu? Si semblo un del «Old England» passejant lletreros. Capsa al darrera, capsa al devant, á l' esquerra, á la...

MAT. Sí, ja ho veig, per tot voltant. (*Escapantli 'l riurer. Francisco va cap al biombo qu' estará á l' esquerra y al volerse descarregá l' hi cau una capsa.*) Tingui compte, home, que las copeja!

FRAN. Si no sé com descarregarme.

MAT. Veu! (*Al veurer caurer la capsa.*) Ja ha aixafat el tap d' aquesta; vagi. vagi, ja las arreglaré. (*Posantlas darrera 'l biombo.*)

FRAN. Perqué las fan de cartró!

MAT. Vagi, dich. (*Cremada al veurer á Francisco que volentla ajudar n' hi cau un altre.*)

FRAN. (Uy que crida!) Ja m' en vaig.

MAT. Escolti. (*Deturant á Francisco al moment que surtia pe 'l foro.*) Miri si falta rés al senyoret.

FRAN. Está bé. (*Reculant y dirigintse á la porta dreta.*)

MAT. Desprès posará la taula en aquesta sala per l' esmorsá.

FRAN. Aquí¿

MAT. Sí, home; per qué ho estranya? No sab que alfombran lo menjador?

FRAN. Te rahó, no hi pensaba. (*Se 'n vá per la dreta tot dihent apart:*) (Que no m' hi vingan ab cartrons, no fora bo per modisto.)

ESCENA III

MATILDE

Ves si arriba á ser la capsa del vano, quina coca. Deixemho tot ab ordre per quan siga l' hora. Deu fassi que tot vagi be! Sembla que surt del quarto. (*Mirant á la porta dreta.*) Rich al pensar com s' ennubola, no sé 'l que faré quan tinguém á sobre 'l xáfech. (*Se 'n vá porta esquerra.*)

ESCENA IV

ALFREDO

(*Per la dreta, ab bata y sabatillas.*) Bon día: Bo, no hi es! Que no l' han vista? (*Dirigintse al públich.*) Oh, prou, si 'n Francisco m' ha dit qu' era aquí! L' han vista, oy? Eh quin tipo? Vaig triá be, un xich á la funerala, vuy dir beato... pero guapa, aixó sí, mal m' está 'l dirho, en vaig saber. Molt quieta, molt de casa... massa, sí senyors, d' aixó 'm queixo. Jo que somiaba ab un genit fort, ab una dona d' *empuje*, alló que 's diu, un toro de Miura... (Be, apoch apoch un toro... no juguém!) Donchs sí, no vol surtí may, no 's vol fer ab amigas, no vol anar á passeig, á teatro... en fí, un aucellet de niu. Ah, no, no, aixó es insufrible! Jo necessito altre cosa, tenir visitas, tertulias, palco, concerts, amichs y amigas... (Sobre tot amigas, y guapas.) Un hi campa millor... perque 'ls casats... (Alto, noy; be, si n' hi ha algun per aquí, ja sab lo que fem los casats!) Pero á casa, ni 'ls mils d' aquest centenar. Una cuynera vella que 'ns fa las feynas, un criat, un amich, en Paco, y una amiga de quan en quan, la seva dona. Aquest sí qu' es felís! Quina dona! Alló qu' es diu, de primera, un bras de mar, lo que á mí 'm convenia. Y vegin que son las

cosas, ell enveija la meva. Ja es vritat que ningú está content ab lo seu! Veuhen, jo hi seria felís ab la Clotilde. (Perque la dona del meu amich Paco, es diu Clotilde.) Al dematí á las flors, á la tarde á compras, cap al tart á fer goma pe 'l carrer de Fernando. (Es lo carrer especial per aquesta substancia, de tanta que n'hi ha un s'hi enganxa.) Y al vespre á teatro. Oh, al teatro, quina delicia! Y pensar que jo 'l tinch de veure á casa. Are 'n vuy comprar un de polixinelas y 'ls farém ab la dona. Després aquellas discussions á casa, aquellas batussas que cada cop hi pren mal algun plat ó alguna copa. Alló sí qu' es una vinya! Vaja, 'l meu ideal, lo meu somni daurat! Pero á casa sembla un cementiri. Vaja, no, això no es viurer! M' haig d' emancipar, com diu en Francisco ab sas ideas socialistas. Y ho faré, no hi ha més remey y proclamaré «La emancipación conyugal.» (*Pausa.*) Si al menos la Matilde fos com la de 'n Ramon... Be no, com aquella no, la passan per llenguas, y... La de 'n Pepet. Aquesta sí. Sempre parlant de bolsa, de política, aquellas reunions y assalts per carnaval y sobre tot l' equitació. Que be monta! Lo mateix ho fa ab sella que sense. Això sí que faria per mí. Ja 'ls dich que vaig ser ben tou d' enamorarme de la Matilde. Los companys ja m' ho deyan: no fa per tu, no es pe 'l teu génit, es dona massa de casa... Bah, bah, no 'ns hi amohiném més, ja está fet. (*Va cap á la cadira ahont hi haurá la roba y al véurela diu tot cremat:*) Veuhen, això desespera! La corbata, armilla, coll, sí vaja, com sempre! Tot ben respallat, ben colocat... Això ja es massa! Tenir de viurer axís, sense poguer cridar, renyar, trencá alguna cosa no fa per mí! (*Mira per tota la sala.*) Voldria esbravarme y no sé cóm. A veurer: Vaja no, no veig res ahont agafarme! Oh, y encare no hó saben tot! Falta la coronació del martiri. Are vindrá dihent: Has descansat? Tens be la roba? Vols esmorsar? Vols?...

ESCENA V

ALFREDO *y* MATILDE, *per l' esquerra*

MAT. Alfredo.
ALF. Hola, ets tú?
MAT. Bon día. Has descansat?
ALF. Sí. (*Maquinalment.*)
MAT. Has trobat be la roba?
ALF. Sí. (*Cremantse.*)
MAT. Vols esmorsar?
ALF. Sí. (*Pujant de tó.*)
MAT. Qué anirás al despatx?
ALF. Sí. (*Tó pujat.*)
MAT. Qu' estás enfadat?
ALF. Sí, vuy dir, no! (*Cremat, després dissimulant.*)
MAT. Ay! M' has espantat.
ALF. Ha sigut una broma.
MAT. Vaig perque preparin desseguida la taula. (*Va cap al fons y torna.*) Mira, avuy esmorsarém aquí.
ALF. Aquí!
MAT. Alfombran lo menjador.
ALF. Bueno, tu mateixa. (*Matilde se 'n va pe 'l fons.*)

ESCENA VI

ALFREDO

Ho han sentit? (*Al públich.*) Bon día! Has descansat? (*Escarnintla.*) Qué tens?... No, no y cent cops no! Lo que tinch m' ho sé, rabia de mí mateix, jo mateix me bofetejaría, axó no es possible, es insoportable y lo qu' es jo no ho puch aguantar!

ESCENA VII

ALFREDO *y* FRANCISCO

(*Aquest surt de la dreta al temps que 'l primer diu las últimas paraulas.*)

FRAN. Qué vol que l' ajudi?
ALF. Eh!

FRAN. Com deya no ho podia aguantar, pensaba...
ALF. Qué vens á fer aquí?
FRAN. (Un altre de cremat.) Venia per posar la taula per esmorsar, que la senyoreta...
ALF. Entesos. Fes lo que t' han manat.
FRAN. (Noy, quina descarga!)
ALF. Han dut el correu?
FRAN. El te sobre la tauleta.
ALF. Alsa, depressa, que tinch de surtir.
FRAN. Está be. (Uy, qu' estém cremats!) (*Alfredo se 'n vá per la dreta ab las pessas de vestir anomenadas.*)

ESCENA VIII

FRANCISCO

Vaja, somhi, endevant, aném á fer de minyona. (*Entra pe 'l fons y torna á sortir ab los objectes que 's desprenen del diálech.* Que 's pesat fer aquestas mecánicas! Jo sí qu' hauria sigut bo per senyor. Llevarse, cap á taula, al café, passeijá, anar al cassino, y... ves lo que son las cosas, al senyoret li cansa aquest viurer. Quants ne va deixá 'l Rey Herodes! Ves si vol cambiá! Bah, bah, posém be las estoballas que la senyoreta mira molt prim. Are 'ls plats, forquillas, toballons... falta 'l ví, copas, aygua... (*Al anarsen cap al fons per buscar lo que diu, entra pe 'l fons Paco.*)

ESCENA IX

FRANCISCO *y* PACO

PACO Hola, federal!
FRAN. Alto, no senyor! Socialista.
PACO Be, home, es lo mateix.
FRAN. Cá, no senyor, no hi volém res ab ells.
PACO Sempre serás lo mateix. Ahont es l' amo?
FRAN. Cóm l' amo!
PACO Sí, home, l' Alfredo.
FRAN. El senyoret, es á dins del seu quarto que s' acaba de vestir. Si vol entrar?
PACO Valdrá més. Qu' esmorsan aquí?
FRAN. Sí, senyor, están alfombrant...

PACO Comprench. (*'S dirigeix á la porta dreta cridant:*) Alfredo.

ALF. (*Desde dins.*) Hola, noy, ja pots entrar. (*Entra á dins.*)

ESCENA X

FRANCISCO

L' amo! Espérat, mestre, que 't pensas que soch cap gos! L' amo! Vaja, désat, ja veurás quan vinga la nostra si 'm deixaré tractar aixís! Fes que arribi l' hora de la emancipació, podrás cridar ous á vendre. Serém iguals, mestre, no hi haurán classes. L' amo! Infelís! Ni menos t' *escucho,* fes que vinga 'l daltabaix!

ESCENA XI

FRANCISCO *y* MATILDE, *pe 'l fons*

MAT. Ja está posada la taula?

FRAN. No, senyora.

MAT. Pues qué fá! Cuyti, home, que si surt 'l senyoret s' enfadará.

FRAN. Ja va. (Sempre renyan.) (*Francisco va y vé pe 'l fons arreglant lo que falta de la taula.*)

MAT. Ja 's deu acabar de vestir. (*Mira á la porta dreta.*) Calla, ab quí enrahona! Aquesta veu! Ah, en Paco! Amaguém aixó que no ho vegi. (*Posa 'l biombo ben obert per tapar la cadira de las capsas.*) Deu fassi que 'm surti be 'l plan.

FRAN. Senyoreta, portan el ví.

MAT. No té diners? Páguil.

FRAN. Oh, li deya perque com va dir el senyoret que 'l va trobar agre...

MAT. Debia tenir mal gust á la boca quan ho va dir, jo 'l trobo igual.

FRAN. (Jo també.) 'L pago?

MAT. Sí!...

FRAN. Y no li dich res?

MAT. No, home, que 's pesat.

FRAN. (*Nada, la emancipación!*) (*Francisco se 'n va pe 'l fons al temps que surten en conversa per la porta dreta Alfredo y Paco.*)

ESCENA XII

MATILDE, ALFREDO *y* PACO

(*Alfredo ab trajo de carrer*)

ALF. Bueno, tu mateix, si 't sembla bona operació 'm prens dos ó tres millons...
PACO Per mí sí, pero de vegadas...
ALF. Ja ho sé, no 's pot assegurar, podria venir un cambi de situació, una mala noticia y fer baixar els cambis, pero jo penso com tu.
PACO Entesos, pit y fora. (*Al girarse veu á Matilde.*) Ah, vosté aquí! Qué tal, com va, Matildeta?
MAT. Molt be, Paco. Y la Clotilde?
PACO Bona. L' hi deixada á casa.
ALF. No vos habeu pas barallat?
PACO Alfredo! Barallarnos!
ALF. Be, no... Qué hi hagut trencadissa?
MAT. Y are!
ALF. Ja deu haber rebut la *vagilla*?
MAT. Déixil dir, que sempre está de broma.
PACO Que hi vol fer, si per desgracia es vritat...
ALF. Es dir que?... (*Fent l' acció de tirar alguna cosa.*)
PACO Com sempre.
ALF. Quina vinya!
MAT. Ja veuré á la Clotilde y miraré si puch convéncela.
ALF. Malo, noy, si s' hi fica la dona.
PACO Per qué?
ALF. Perque se t' acabarán aquestas emocions.
PACO Tan de bo.
ALF. (S' ha vist xicòt més animal, sense pensar cambiaria.)
MAT. Déixiu per mí, Paco, pero vosté m' ha de prometre que per sa part...
PACO Faré lo que 'm mani.
ALF. Vaja, vaja, no n' hi ha per tant, y lo que 's á casa convé de tant en tant alguna distracció.
PACO Be, sí, pero no d' aquesta classe.
ALF. Sí, home, emocions fortas, aixó es lo que convé.
MAT. Sempre 'l mateix, ja t' agradaria que ho vejessis á casa.
ALF. Es lo qu' anyoro.
MAT. Ah, sí, espérat.
ALF. Qué vols dir? (Ep, no fem bromas.)

PACO Encare 'm fariau riurer. Mira, m' arribo al Bolsín. Hasta després. (*Encaixant ab los dos*)
MAT. Tantas cosas á la Clotilde.
ALF. Sí, y de passada algun plat menos.
MAT. Alfredo!
ALF. Mira, noya, mutis! (*Agafantse 'ls llabis.*) (*Alfredo se 'n va pe 'l fons.*)

ESCENA XIII

MATILDE, ALFREDO, *á son temps* FRANCISCO

ALF. Qu' esmorsarém?
MAT. Com vulguis. Francisco! (*Cridant.*)
FRAN. Senyoreta. (*Desde 'l fons.*)
ALF. L' esmorsá. (*Francisco se 'n va.*)
MAT. Has llegit els diaris?
ALF. Per qué?
MAT. Oh, per res!
ALF. No, ho faré tot esmorsant.
MAT. Mal fet.
ALF. Un geperut es mal fet. No sé perque ho dius.
MAT. Perque no 't pot fer profit. Primer esmorsar ab calma, res de diaris que sols serveixen per amohinar. (A lo menos tu ho demostras.) Si 'l cambi está baix, si la cotisació se ha fet á tant, si á fí de mes... bah, bah, prou temps queda després per enterarten.
ALF. Sí, just! Després corrents al despatx.
MAT. Pero perqué aquest desfici? Tením sobrada renda.
ALF. Sí, pero de diners may se 'n tenen prou.
MAT. Aixó tú, que lo que 's jo...
ALF. Be, lo teu viure no 'l treguis en lloch.
MAT. Es que no sé veure 'l neguit que sempre 't donas.
ALF. Jo!
MAT. Sí, home, tot lo día á la Bolsa. Veus, si no anessis tan atrafegat estarias més á casa, més per mí, y parlariam...
ALF. De la lluna, las estrellas, en fí, de tot lo que fa tan mussol.
MAT. Y are!
ALF. Sí, sí, ja ho he dit.
MAT. Fará si vols lo que dius, mes no negarás que siga un viurer més tranquil.
ALF. Sobre tot la tranquilitat!
MAT. Qué vols dir?

FRAN. L' esmorsá. (*Pe 'l fons ab plats á las mans.*)

MAT. Déixil aquí, si volém res ja l' avisarém.

FRAN. (*Deixa 'ls plats en la taula dihent tot anántsen.*) (No sé perque 'm sembla que aquí casa 's prepara l' emancipació.) (*Francisco s' en va pe 'l fons.*)

MAT. Tornant á lo que deya: no es més bonich fer las cosas ab calma, estar al meu costat?...

ALF. Sí, y parlar del canari!

MAT. Tant com parlar del canari...

ALF. O de la cotorra! Es igual.

MAT. No, home.

ALF. Pobre bestiola!

MAT. Qué vols dir?

ALF. Res, deixemho. (*Pausa mentres menjan.*) (Ja s' ha fet fosch.) (*Pausa.*) Veus, nega que á casa no es sempre de nit?

MAT. No sé com te tornas. Qué vols dir ab això de la nit?

ALF. (Probém.) Lo que 't dich casi sempre: qué 'n treus d' estar tant á casa? Jo crech que t' hi grillarás. Surt, dona.

MAT. (Aquesta es la meva!) Es dir que no 'm vols tant de casa?

ALF. De casa, sí. Pero...

MAT. Pero, qué?

ALF. Que cambiessis d' aquesta vida tan ensopida.

MAT. Voldrias que lluhís?

ALF. Sí.

MAT. Que 'm relacionés?

ALF. Això.

MAT. Que fes parlar?

ALF. Sí. Alto, això nó! (No m' embolico!) Tant com fer parlar...

MAT. Donchs, mira, fentho axís seria lo més segú.

ALF. Oh, cá! Això á tu t' ho sembla. Per lluhir, passeijar, tenir algunas amigas, per l' istil de la Clotilde, anar á teatro, visitas, etc. No hi sé veurer que la gent parli ni critiqui.

MAT. Jo sí.

ALF. No, dona.

MAT. Te dich que sí.

ALF. Dali. No sigas aixís, sigas més amable y fes lo que 't demano. Si no costa res.

MAT. Bueno, si tant t' hi empenyas...
(*Alfredo al sentir això li escapa la forquilla*)

ALF. Es dir que al últim! (*Sens saber lo que li passa.*)

MAT. Ja que dius que 's el teu desitj...

ALF. El desitj! La meva ilusió, el somni daurat de ma vida! L' ideal! En fí, tot, tot lo més gran dels meus desitjos! (*Aixecantse y abrassantla.*) Sí, Matilde, sí. Gracias á Deu que m' has comprés. Are sí que viurém felissos.

MAT. Es dir que fenthe gastar trobas la felicitat?

ALF. Be, veurás, áixó de gastar!... Apoch, apoch, lo necessari.

MAT. Pero s' ha de gastar?

ALF. Aixó sí, pero ab modos.

MAT. Es dir, vols que lluheixi, que 'm relacioni, que 'm fassi de moda y comensas posant trabas, regatejant y?... Llavoras val més no comensar.

ALF. Pero dona!

MAT. No, no, deixemho. Hasta 'm fas mal pensar.

ALF. Jo!

MAT. Home, tan animat primer y are... (Ay pobret com sua!)

ALF. No tonta, no. Si ho he dit per broma. Fes dona, fes, pero ab conciencia.

MAT. Veus!

ALF. Donchs, tu mateixa.

MAT. Aixó no m' ho has de dir. Ja sabs que soch incapás... A propósit, també t' ho tenia de dir y no sabia com ferho.

ALF. Per qué?

MAT. Perque no 'm renyessis.

ALF. Jo!

MAT. Sí, tú. Pero are que veig qu' estás d' humor y que ho vols, vaig á dirte lo que sense ordre teva he fet.

ALF. Y qué es?

MAT. Que hi comprat...

ALF. Qué?

MAT. No 'm renyarás?

ALF. Renyarte! Y are!

MAT. Donchs, sí, he comprat alguns objectes.

ALF. Y aixó 't daba tanta pena? Digas, digas ahont, que ho anirém á veurer.

MAT. Es que ja ho tinch aquí.

ALF. Magnífich! A veure, á veure.

MAT. (*Va detrás del biombo y treu un sombrero.*) Que 't sembla d' aquest sombrero?

ALF. Sublime!

MAT. Oy que 'm va be á la cara? (*Posántsel.*)

ALF. Que dius, preciós!

MAT. Y elegant, oy?

ALF. Elegantíssim!
MAT. Quán dirias que costa?
ALF. Que sé jo.
MAT. Be, digas: quán te sembla?
ALF. Diré un disbarat.
MAT. No hi fa res; digas.
ALF. Vaja, donchs, sabs que val... (*'S queda un rato mirantla y rumiant.*) Quatre duros.
MAT. Que compras barato!
ALF. Vols dir que no 'ls val?
MAT. Puja, home.
ALF. Sis.
MAT. Puja.
ALF. Deu.
MAT. Ves pujant.
ALF. Més! Dotze.
MAT. Vint.
ALF. Vint duros!
MAT. Qué vols dir?
ALF. Es car. (Vuy dir, barato!)
MAT. M' está be, oy?
ALF. Molt. (Lo que no m' están be son los vint duros.)
MAT. Qué m' hi dius d' aquesta valona? (*Treyent una valona de pell d' altre capsa.*)
ALF. Una valona!
MAT. Y donchs. Qué 't creus que per lluhir n' hi ha prou ab la capota?
ALF. Tens rahó.
MAT. Ho dius d' una manera! Qué no t' agrada?
ALF. Sí.
MAT. Potsé la trobas sencilla? Mira, es pel de Marta. Ja n' hi habia una de més complerta pero valia trenta duros més.
ALF. Trenta duros!
MAT. Sí.
ALF. Y donchs, quan costa?
MAT. Ay, ay! Estranyo que no sápigas el preu de aquestas pells. Val cent duros.
ALF. Cent duros!
MAT. Sí. Ah, quan portin la factura no 'ls donguis ni un céntim més, está ajustada.
ALF. (Malo, casi m' empanadeixo d' haberli fet obrí 'ls ulls.)
MAT. Mira, un vano. (*Trayentlo d' altre capsa.*)
ALF. Un vano!
MAT. Sí, per teatro. Eh quin treball més acabat? Are no 't pensis que valgui com la valona? Val setze duros.

ALF. Setze rabas! Com aquell que no diu res!
MAT. Alfredo, y are!
ALF. Ah, sí! No, tonta, no, ho faig per broma. (Y quinas bromas, ja 'm surten ben pesadas!) (*'S queda pensatiu, mentres ella busca de sobre la cónsola un petit estutx.*)
MAT. Qué pensas?
ALF. Jo! Res.
MAT. Si no estás per això no t' ho acabo d' ensenyar tot.
ALF. Es dir que encare...!
MAT. Falta lo millor.
ALF. Qué dius! (Ay, pobre butxaca!)
MAT. Un adrés. (*Ensenyantli obert l' estutx.*)
ALF. Joyas! (*Fent una sensació.*)
MAT. Sí.
ALF. Nó, dich jo! Ja n' hi ha prou! Qué s' ha pensat senyoreta?
MAT. Pero si es vosté que may callaba! Gasta, lluheix...
ALF. Jo m' hagués mossegat la llengua!
MAT. Veurás: abaixemnos lo tractament. Qualsevol que 'ns sentís creuria que 'ns barallém, y ja saps que no 'n sabém nosaltres.
ALF. Sí que 'n sabrém.
MAT. Alfredo!
ALF. Sí, senyora, per que això no es gastá.
MAT. Donchs qué 's?
ALF. Derrotxá, malgastá, despilfarrá! En fi...
MAT. Sí. Tot lo que acaba en á. Alto aquí senyoret. A que ve aquell empenyo que lluhís, gastés, que montés la casa á l' alta escuela... y als primers gastos que faig, te posas de mal humor, cridas y 'm dius paraulas que may m' habias dit?
ALF. Saps per qué?
MAT. No, digas: Pero calla, ja ho comprench. Ho deyas de boca per enganyarme tenintme á l' espectativa, sense creurer que podia venir un día...
ALF. Com!
MAT. Que tant va 'l canti á la font...
ALF. Qué vols dir!
MAT. Que tot ho comprench. Sí, sí; are ho veig, tonta de mí. Tú regateijas á casa lo que deus gastá en algún altre!
ALF. Y are!
MAT. Ja m' ho deya la mamá! Y jo tonta, no la vaig voler creurer. T' enganyará, no 'l cre-

guis! Qué soch desgraciada! Ay mamá, mamá! (*Plorant.*)

ALF. Sí, sí; *Ay mamá que noche aquella!* M' hi ben lluhit! No 'm falta sinó que sigas gelosa.

MAT. Gelosa! De quí, digas? Ah, ja, quan ho dius, es que alguna cosa fas de mal, tú mateix te descubreixes. (*Plorant.*) Sí, ja ho pensaba! Si la mamá ja m' ho deya!

ALF. Torném ab la mamá! Pero escolta...

MAT. No, no, apartis, m' enganyaba! Pobre de mí! No, no, fugi! (*Apartantse de Alfredo que s' hi acosta.*)

ALF. Matilde! (*Perdent la paciencia.*)

MAT. Ho sabrá tothom, seductor, tenorio, daré un escandol, ho trencaré tot, plats, copas, forquillas! (*Tirantlo á terra.*) No, no, No, no, fugi, may mes; mamá, mamá!

ALF. Abur! (*Tot encantat al veurer lo que ha fet Matilde, aquesta fuig corrents per l' esquerra.*

ESCENA XIV

ALFREDO

Pero qué 's aixó! Ella tant quieta, y tot plegat...! Jo que somiaba un geni fort! Qué burro! No, no, no m' embolico. Vaja confesso que soch molt llús. Tenir la pau á casa, y buscá la guerra... Oh, y qui li treu aquesta fal-lera! Pensém. (*Dirigintse al públich.*) Vostés l' han vista, tan apocada, no gosant á dir aquesta ánima es meva; y tot plegat... No saben pas res? Si saben algo ja ho poden dir, prometo no comprometrels... Callan! Be, sí, ho comprench com que també hi han... (*Marcant que hi ha senyoras.*) Bueno, res. Francisco. (*Cridant.*) Aquest m' ho dirá.

ESCENA XV

ALFREDO *y* FRANCISCO, (*Pe 'l fons*)

FRAN. Qué 'm demana? (Qué 's aixó!) (*Apart veyent la trencadissa.*) (Hi deu haber hagut la emancipación.)

ALF. Qu' ha estat aixó?

FRAN. Ay, ay, que no ho veu? Mitja *vagilla* á trossos, cadiras... (*Aixecant una ó dugas cadiras que Matilde haurá tirat per terra.*)

ALF. No 'm parlis de trencadissas! (Semblaria á casa 'n Paco.) Vuy dir qué 's aixó que ha fet la senyoreta? Tú ho deus saber.

FRAN. Jo! Oh, no ho sé, no m' embolico!

ALF. Com no t' embolicas!

FRAN. Es clar. Los drets individuals son de cada hú.

ALF. Qu' empatollas!

FRAN. Vuy dir, que si ella ha trencat los plats, es senyal que está en lo seu dret; y vosté...

ALF. Sí. En lo deber de pagarlos.

FRAN. (Mentres no 'ls pagui jo!) (*Apart.*)

ALF. Lo que 't pregunto, es que digas si sabs res de lo que passa?

FRAN. Jo! No. (Que 's beneyt!) Qué vol que sápiga?

ALF. Si has vist res, si sabs qui ha portat aixó? (*Senyalant lo sombrero y valona que hi ha en una cadira.*

FRAN. Ah, qui ha portat aixó! Aixó sí.

ALF. L' has vist?

FRAN. Sí, senyor.

ALF. Y 'l coneixerías?

FRAN. No l' habia de coneixer!

ALF. Com se diu?

FRAN. Com se diu!

ALF. Sí. Qui es?

FRAN. Ay, ay! Jo.

ALF. Tú!

FRAN. Sí, senyor. (A veure si rebo!) Y per cert que per poch proclamo la igualtat entre aquestas capsas.

ALF. Qué vols dir?

FRAN. Que ha anat prim com no cáich, y las deixo ben igualadas de forma y altura.

ALF. Ximple! Sempre surts ab unas cosas...

FRAN. (Gracias pe 'l favor.)

ALF. Ahont has anat á buscarlas?

FRAN. A casa la senyoreta Clotilde.

ALF. La senyora d' en Paco!

FRAN. (Are 'm pega!) Sí, senyor.

ALF. No ho entench.

FRAN. (Jo tampoch.)

ALF. Y que t' ha dit?

FRAN. Que no hi dongués cap cop.

ALF. Be, sí. Y després?

FRAN. Res més. Las hi portadas, las he dadas á la senyoreta y...

ALF. Punt final. Bueno, ves y veniu ab la minyona á recullir aquest restos.

FRAN. Está be. (*Va pe 'l fons.*)

ESCENA XVI

ALFREDO, *á son temps* PACO

La Clotilde! Quin enredo! Fer compras la dona y ferlas portar á casa d' ella! Ah, vaja haurá sigut la consellera. M' hi ben lluhit. Lo qu' estranyo que 'n Paco no m' en hagués parlat! No 'n deu saber res. Pero com conjuro la tempestat! Aquest adrés! (*Agafant l' estutx de sobre la cónsola y mirántsel.*) Lo que 's aquest adrés juraria...!

PACO (*Pe 'l fons.*) Adiós, Alfredo. Y are! Qué 's aixó, quanta trencadissa!

ALF. No m' en parlis!

PACO Que potser heu debutat? (*Accionant tirarse algo.*)

ALF. Fuig de qui! Que 't pensas!

PACO Res que no siga natural.

ALF. Be, com tú ja hi estás acostumat.

PACO Perxó. Mira, encare no fa mitj quart. Venia del Bolsín. (A proposit, hi fet l' operació.)

ALF. Ah, sí! Ja 'n parlarém.

PACO Pujo á casa, no se que li he dit, nos enredém y, patam, patim, be com sempre...

ALF. Y qué ha estat?

PACO Un plat y l' aparato del menjador que han xocat fentse en trenta mil trossos.

ALF. Donchs aquí no sé que ha passat. Primer, ensopits, después...

PACO Més.

ALF. No, animats. Luego...

PACO Lo cataclisme y mitja *vagilla* per terra.

ALF. Aixó.

PACO Ay, gracias á Deu! (*Abrassantlo.*)

ALF. Que 't tornas boig! Per qué?

PACO Perque ja tinch un company de glorias y fatigas y al mateix temps que ja no seré sol qui dongui ganancia als establiments de llosa y porcellana... Pero, calla! Qu' es aquí la Clotilde? (*Veyent los objectes de sobre la cadira.*)

ALF. Nó.
PACO Per això ho pregunto, perque are t' acabo de donar probas de que l' he deixada á casa. (*Tornant á mirar los objectes.*) Pero, estás segú que no ha vingut?
ALF. Sí, home.
PACO Juraría lo contrari.
ALF. Per qué?
PACO Perque aquest sombrero es d' ella. (*Agafantlo.*)
ALF. Com!
PACO Sí, just, no m' enganyo; el va comprá 'l dijous passat! (*Mirántsel.*)
ALF. De debó?
PACO Sí. Pero que fas exposició d' objectes de casa!
ALF. Per qué ho dius?
PACO Aquest vano li vaig comprá ahir per veure si 'm respectava la *vagilla.* (*Enseyantli.*)
ALF. No pot ser!
PACO Sí, home. Oh, y aquesta valona! Mira: C. R., las sevas inicials!
ALF. Y are!
PACO Pero qué 's això?
ALF. Oh, no ho sé! Pero si ella!...

ESCENA XVII

ALFREDO, PACO y MATILDE

MAT. (*Per l' esquerra rihent.*) Ella, qué? Ja, ja, ja!
ALF. Matilde!
MAT. Y aquest adrés, que no 'l coneix? (*Ensenyant l' estutx á Paco.*)
PACO Las joyas de la Clotilde! Pero espliquis, per qué?...
MAT. Per qué son aquí?
PACO Sí.
MAT. Per donar una llissó. L' Alfredo somniaba ab una dona á l' última moda, un génit de *rompe y rasga,* vida bellugadissa, qu' estés per tot menos per la casa, y jo li he volgut demostrar...
ALF. Es dir, alashoras?...
MAT. Que tot ha sigut fingit. Pero espérat. Ab la proba he comprés no 'm sería difícil avesarmhi, ab això depent de ta decisió. Tria:

Com vols la dona, com avans que 's la vritat, ó be com l' has vista are?

ALF. Ah, no, Matilde, no; may com l' ilusió 'm feya somniar! Ab una estona n' hi tingut prou.

PACO Vols cambiar?

ALF. No, Paco, no; vina Matilde, perdónam. (*Abrassantla.*)

MAT. Promets que farás bondat?

ALF. T' ho juro.

ESCENA ÚLTIMA

Los mateixos y FRANCISCO, *que ve pe 'l fons*

FRAN. Vinch per recullir els trofeos.

MAT. Qué diu?

FRAN. Dispensi! Els plats. (Son los primers de la llista de *la emancipación.*)

PACO Mira, Alfredo, vols saber lo resultat de la operació del Bolsín?

ALF. Ah, sí, tens rahó. Espérat. (*Va per entrar á la porta dreta y Matilde 'l detura.*)

MAT. Ahont vas?

ALF. Al despatx.

MAT. Sí, pero anarten á la francesa!

FRAN. Aixís hi haurá l' igualtat.

PACO Tens rahó! (*Rihent.*)

MAT. Be, pero... (*A Alfredo senyalant al públich.*)

ALF. Conformes. (*Adelantantse al públich.*)
Ja ho han vist, per poch rellisco
y pago 'ls plats trencats.
Ojo, senyors, molt cuydado
y guaytin aquest mirall!
Si la dona es casulana
no 'ls pot dar cap mal de cap;
mes si algú vol la senyora
com jo habia somniat,
allavors que no s' enfadi
si li diuhen bromejant:
Ay pobret, es *Home á l' aygua!*
Es un beneyt del cabás.

TELÓ

LO TEATRO REGIONAL

OBRAS PUBLICADAS

	Ptas
L' Agulla, drama, 3 actes, Pelay y Briz	2
Sortint del ou, diálech, Ignasi Iglesias	0'25
Claris, drama, 3 actes, Conrat Roure	2
Lo Teatro per dins, comedia, 2 actes, Frederich Soler	1'50
Sant Jordi mata l' aranya, comedia, 1 acte, A. Guasch Tombas	1
La dona y la baylerina, comedia, 1 acte, Frederich Soler	1
Pintura fi de sigle, 1 acte, Guasch Tombas y Dalmases Gil	1
Un' altra sogra, comedia, 1 acte, Abelardo Coma	1
Las Joyas de la Roser, drama, 3 actes, Frederich Soler	2
Tot per las donas! 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
L' esclau del vici, monólech, Ignasi Iglesias	0'50
La feyna d' en Jafá, comedia, 1 acte, Ernest Soler de las Casas	1
Los aucellets, comedia, 3 actes, Joseph M.ª Pous	2
La mosca al nas, comedia, 1 acte, Frederich Soler	1
La firma d' en Rovellat, comedia, 1 acte, Conrat Colomer	1
La tornaboda, comedia, 1 acte, Juliá Carcassó	1
¡¡Xerraire!! Monólech, Joaquim Montero	0'50
Lo quarto dels mals endressos, 1 acte, Conrat Roure	1
Qui oli remena... Juguet, 1 acte, Pere Reig y Fiol	1
La flor de la montanya, drama, 3 actes, Ramón Bordas	2
Tres personas, juguet, 1 acte, Abelardo Coma	0'50
¡Tot per ella! Comedia, 1 acte, A. Careta y Vidal	1
Per contradicció, comedia, 1 acte, J. Pont y Espasa	0'50
La mort de Nerón, tragedia, 1 acte, Víctor Balaguer	0'50
Un músich de regiment, sarsuela, 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
La Dama de Reus, drama, 3 actes, Manuel Rocamora	2
Un rey de pega, monólech lírich, 1 acte, Enrich Molina	0'50
Dos companys mal avinguts, joguina, 1 acte, F. Godo V. y Rahola	1
La Pescatería, sainete, Mirabent y Mestres	1
La Casamentera, joguina, 1 acte, Conrat Roure	1
Las esposallas de la morta, tragedia, 3 actes, Víctor Balaguer	1
Los gelos de la Coloma, parodia, 1 acte, A. Guasch Tombas	1
Un bateig á cops de punys, comedia, 1 acte, Jaume Molgosa	1
Una dona y un Deu, comedia, 1 acte, Joseph M.ª Pous	1
Sí, senyors, monólech en vers, Joseph Barbany (Pepet del carril)	0'50
Lucrezia Borgia, joguina, 1 acte, Francisco X. Godo	1
Lo diner, comedia, 3 actes, Joseph M.ª Pous	2
Lo marit de la difunta, joguet, 1 acte, Francisco Figueras y Ribot	1
L' ocasió fa 'l lladre, proverbi, 1 acte, Conrat Roure	1
Mestre Jan ó l' honra del trevall, drama, 5 actes, Joseph O. Molgosa	2
Lo somni de la Ignocencia, sarsuela, 1 acte, C. Colomer y U. Fando	1
Home á l' aygua, comedia, 1 acte, Pere Reig y Fiol	0'50

Tipografía La Académica, Ronda de la Universitat, 6; Barcelona